زهرا رمضانی
خبرنگار گروه دانشگاه

مجلات علمی بستر انتشار مقالات در حوزه‌های مختلف به‌شمار می‌روند و هرچه گرید یا همان اعتبار و رتبه‌بندی‌شان در دنیا بالاتر باشد، طبیعتا چاپ مقاله در آن هم از اهمیت بیشتری برای پژوهشگران و اساتید برخوردار خواهد بود و روند طولانی‌تر و سخت‌تری خواهد داشت. مجلاتی که چاپ بعضا یک مقاله از سوی یک استاد در آن، می‌تواند امتیازات پژوهشی و آموزشی قابل توجهی را برای او به‌همراه بیاورد. همین مساله باعث شده کشورهای مختلف به‌سمت ایجاد مجلات علمی بروند و تلاش کنند اعتبار آنها را هم در سطح جهانی بالا ببرند. برای درک بهتر نقش مجلات علمی در حوزه علم و فناوری دنیا، می‌توان به سهم آن در ارتقای اعضای هیات‌علمی اشاره کرد؛ به عبارت بهتر چاپ مقاله در برخی مجلات معروف، به‌منزله کلیدی برای تغییر مرتبه علمی این قشر است. البته این مساله تنها به اینجا ختم نمی‌شود، بلکه مقالاتی که از سوی این مجلات منتشر می‌شوند، به‌نوعی ریل‌گذاری دنیا در حوزه‌های علمی و فناوری را هم نشان می‌دهد؛ از این رو اعلام مجلات برتر دنیا در حوزه‌های مختلف خود از اهمیت ویژه برخوردار است.

بررسی بیش از ۲۱ هزار مجله علمی از ۱۱۲ کشور

گزارش استادی نشریات (JCR) هر سال برترین نشریات را در حوزه‌های مختلف به‌ویژه در حوزه ضریب تاثیر منتشر می‌کند و براساس آخرین ویرایش، مجلات علمی معتبر دنیا در سال ۲۰۲۲ معرفی شده است که اطلاعات جامعی از تعداد مجلات کشورها، رتبه علمی آنها، میزان استنادهای صورت گرفته و... را شامل می‌شود. در آخرین به‌روزرسانی گزارش‌های نمایه‌سازی مجلات (Journal Citation Reports) از سوی کلاریویت آنالیتیکس که برای سال جاری میلادی است، ۲۱ هزار و ۵۲۲ مجله‌ای در سال ۲۰۲۲ از سوی ۱۱۲ کشور منتشر شده، مورد بررسی قرار گرفتند. مجلاتی که از میان آنها ۹ هزار و ۱۳۶ مجله توانسته‌اند برای اولین‌بار ضریب تاثیر یا به‌عبارت دیگر استناد به مقالات منتشرشده از سوی آنها را برای سال ۲۰۲۲ به‌دست آورند و این نشان می‌دهد سال گذشته میلادی تعداد مجلاتی که از حیث گرید اعتباری، جزء مجلات معتبر شناخته شوند، روند افزایشی داشته‌اند. این مجلات در ۲۵۴ حوزه موضوعی تحقیق، دسته‌بندی می‌شوند که همه گروه‌ها و شاخص‌های علمی از مکانیک گرفته تا شیمی، ریاضیات، پزشکی و... را دربرگرفته است. از این بین ۹ هزار و ۵۱۰ مجله مربوط به نمایه استنادی علوم (SCLE) بوده است. میزان مجلات مربوط به بخش علوم اجتماعی (SSCL) نیز سه هزار و ۵۴۴ مجله اعلام شده است. البته تقسیم‌بندی مجلات از لحاظ شاخص‌های استنادی در حوزه علوم و علوم انسانی (AHCL) هم شامل هزار و ۷۴۸ مجله و درنهایت منابع نوظهور دربرگیرنده هفت‌هزار و ۸۷۱ مجله است. ذکر این نکته خالی از لطف نیست که دو بخش استنادی هنر و علوم انسانی و منابع نوظهور از سال ۲۰۲۰ به JCR اضافه شده و تا پیش از این مجلات تنها براساس دو نمایه استنادی اول مورد بررسی قرار می‌گرفتند، این مساله نشان می‌دهد احتمال اینکه در سال‌های آینده، منابع نوظهور با توجه به گسترش حیطه‌های علمی در دنیا خود به بخش‌های مجزا تبدیل شوند یا بخش‌های جدیدتری برای ارزیابی مجلات در دنیا ایجاد شود، دور از ذهن نیست.

ایران در جایگاه بیستم جهان از لحاظ تعداد مجلات

براساس جدیدترین ارزیابی صورت‌گرفته از لحاظ تعداد مجلات علمی هر کشور، ایران با داشتن ۱۵۶ مجله نمایه شده و دارای ضریب نفوذ در رتبه ۲۰ دنیا قرار گرفته است. در این رتبه‌بندی آمریکا با پنج‌هزار و ۸۸۸ مجله در جایگاه اول ایستاده است. بعد از آن انگلیس با چهارهزار و ۵۳۵ مجله در جایگاه دوم و کشورهای هلند و آلمان به ترتیب با داشتن هزار و ۲۴۲ و هزار و ۱۴۸ در رتبه‌های سوم و چهارم نشسته‌اند. جالب اینجاست کشورهایی که رده‌های پنجم به بعد را به‌دست آورده‌اند، هیچ کدام تعداد مجلات‌شان در این فهرست به هزار عدد نمی‌رسد. اسپانیا با ۷۲۵ مجله و سوئیس با ۵۴۰ مجله رتبه‌های پنجم و ششم را از آن خود کرده و حتی کشوری مانند چین هم با ۴۴۴ مجله در جایگاه هفتم را به‌دست آورده است. بعد از آن ایتالیا با ۴۱۶ و برزیل با ۳۹۷ مجله قرار دارد. روسیه هم با ۳۸۶ قبل از فرانسه‌ای که که با ۳۶۴ مجله دارد در رتبه ۱۰ دنیا ایستاده است. ژاپن را هم که در حوزه‌های تکنولوژی و فناوری حرفی برای گفتن در دنیا دارد، ۳۵۳ مجله نمایه‌شده در رابرای چاپ مقالات پژوهشگران داخلی و خارجی راه‌اندازی کرده است. بعد از آن لهستان با ۳۵۰ مجله و کانادا با ۳۲۳ مجله جای گرفته است. هند، استرالیا و کره جنوبی هرکدام ۳۲۲، ۳۱۲ و ۲۹۷ مجله علمی معتبر دنیا را از آن خود کرده‌اند. ترکیه اما دوپله‌ای از ایران جلوتر بوده و با داشتن ۲۵۷ مجله در ۱۸ دنیا ایستاده و بعد از آن کلمبیا با ۱۷۲ مقاله قرار دارد. آفریقای جنوبی هم با ۱۵۵ مجله در جایگاه ۲۱ دنیا و یک‌پله عقب‌تر از ایران قرار دارد. نکته‌ای که اهمیت آن برای ایران به دلایل شرایط تحریمی که باعث شده چاپ مقالات محققان و اساتید ایرانی در مجلات علمی دنیا با چالش‌های جدی روبه‌رو شود، دوچندان است.

روند تغییرات مجلات کشورها چگونه بوده است؟

آمریکا که جایگاه اول دنیا را از آن خود کرده، سال گذشته میلادی علی‌رغم ریزش ۴۳ موردی در تعداد مجلاتش به نسبت سال ۲۰۲۱، پنج‌هزار و ۸۸۸ مجله داشته است. این کشور در سال ۲۰۲۰ پنج‌هزار و ۸۵۰ مجله در اختیار داشت که به نسبت سال ۲۰۱۹، رشد ۳۹ درصدی را تجربه کرده است. سال ۲۰۱۸ مجموع مجلات این کشور به چهارهزار و ۱۴۲ مورد می‌رسید.

رشد ۵۰ درصدی مجلات انگلیس ظرف یک سال

انگلیس هم با دارا بودن جایگاه دومی دنیا، روند روبه‌رشدی را تجربه کرده است. این کشور برای سال گذشته میلادی ۴ هزار و ۵۳۵ مجله به ثبت رسانده که به نسبت یک سال قبل‌تر، رشد ۹ موردی داشته است. روند روبه‌رشد مجلات این کشور، در تمام این سال‌ها تداوم داشته، چراکه در سال ۲۰۲۰ هم ۴ هزار و ۴۳۲ مجله برای انگلیس به ثبت رسیده که به نسبت سال ۲۰۱۹، رشد ۵۰ درصدی داشته است. سال ۲۰۱۸ نیز برای این کشور ۲ هزار و ۸۳۸ مجله معتبر به ثبت رسیده است.

کشوری مانند هلند با رتبه سوم دنیا، از سال ۲۰۱۹ توانست تعداد مجلات خود را افزایش دهد. آنها در حالی امروز هزار و ۳۴۲ مجله دارند که سال ۲۰۲۱، این میزان به هزار و ۳۲۹ مورد می‌رسید. یک سال قبل‌تر هم هزار و ۲۸۵ مجله در اختیار داشتند. این رقم برای سال ۲۰۱۹ و ۲۰۱۹ به ترتیب ۹۵۶ و ۹۳۰ مجله بوده است.

مجلات معتبر روس‌ها ۱۵۴ درصد رشد کرد

آلمان که جزء آخرین کشورهای دارای بیش از هزار مجله معرفی شده است و رتبه چهارم دنیا را دارد، در حالی سال گذشته میلادی هزار و ۱۴۸ مجله داشت که نسبت به یک سال قبل‌تر با ریزش ۲ موردی همراه بوده است. البته بهترین سال برای این کشور را باید همان ۲۰۲۱ دانست چراکه تعداد مجلات آلمانی دنیا برای ۲۰۲۰، هزار و ۱۱۶ مورد بود که در مقایسه با سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۱۸ به ترتیب با رشد ۴۸ درصدی و ۵۴ درصدی همراه بوده است. یعنی در مجموع این کشور توانست ظرف ۵ سال رشد ۵۹ درصدی را تجربه کند.

اسپانیا که در سکوی پنجم دنیا ایستاده اما یکباره رشد قابل توجهی در میزان مجلات خود داد؛ به‌طوری که از ۱۲۲ و ۱۲۵ مجله در سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، ناگهان به ۷۱۹ مجله در سال ۲۰۲۰ رسید که به معنی رشد ۴۸۹ درصدی ظرف ۳ سال است. میزان مجلات این کشور در سال ۲۰۲۱ همانند سال ۲۰۲۰ بود، اما سال گذشته میلادی به ۷۲۵ مورد رسید. اتفاقی که برای کشور روسیه هم تکرار شد و آنها توانستند رشد دو برابری در میزان مجلات خود از سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ تا سال‌های ۲۰۲۲ بدهند. به عبارت دیگر این کشور در سال‌های ۲۰۱۸، ۱۵۱ مجله داشت که این میزان برای یک سال بعد با ریزش یک موردی همراه و به ۱۵۰ مجله رسید، اما یکباره از سال ۲۰۲۰ به ۳۸۴ مجله رسید که به معنی رشد ۱۵۴ درصدی است. البته این کشور نتوانست این تعداد را حفظ کند، بلکه در سال ۲۰۲۲ شاهد کاهش ۴ مجله این کشور به نسبت سال ۲۰۲۱ بودیم و حالا روس‌ها صاحب ۳۸۶ مجله هستند.

رشد ۲۰۵ درصدی برای مجلات معتبر هندی‌ها

ژاپن با رتبه ۱۲ دنیا اما روند عادی رشد مجلات را طی کرده است؛ چراکه این کشور در سال ۲۰۱۸ صاحب ۲۴۸ مجله بود که این میزان برای یک سال بعد به ۲۴۷ مورد رسید. البته این کم‌کاری در سال ۲۰۲۰ جبران شد و آنها توانستند ۸۸ مجله جدید اضافه کنند؛ هرچند که این میزان یک سال بعد با ریزش ۵ موردی به ۳۵۰ مجله رسید؛ با این حال براساس آخرین گزارش اعلامی این کشور ۳۵۳ مجله در سال ۲۰۲۲ به ثبت رسانده است.

هندی‌ها هم که رتبه ۱۵ دنیا را در اختیار دارند، توانستند مانند روسیه ظرف مدت کوتاهی رشد ۳ برابری به تعداد مجلات معتبر خود بدهند؛ به‌طوری که این کشور از ۱۰۲ مجله در سال ۲۰۱۸ و حرکت لاک‌پشت‌وار برای سال ۲۰۱۹ گرد و رساندن این میزان به ۱۰۳ مجله، یکباره برای سال ۲۰۲۰، توانست ۳۱۵ مجله معتبر داشته باشد که به معنی رشد ۲۰۵ درصدی است. روند افزایشی این کشور سال بعد هم ادامه داشت و ۱۷ مجله جدید به تعداد مجلاتش اضافه شد؛ اما یک سال بعد این تعداد با ریزش ۱۰ موردی همراه شد.

بعد از آنها، کره‌جنوبی که با دارا بودن رتبه ۱۷ دنیا، برای سال گذشته میلادی ۲۹۷ مجله داشته و این رقم در یک سال قبل‌تر به ۲۸۵ مورد می‌رسید، روند روبه‌رشدی را تجربه کرده است؛ به‌طوری که تعداد مجلات این کشور در سال ۲۰۲۰، ۲۷۴ مورد اعلام شده بود، که این میزان در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۱۹ به ترتیب ۱۳۴ و ۱۲۷ مجله بوده است.

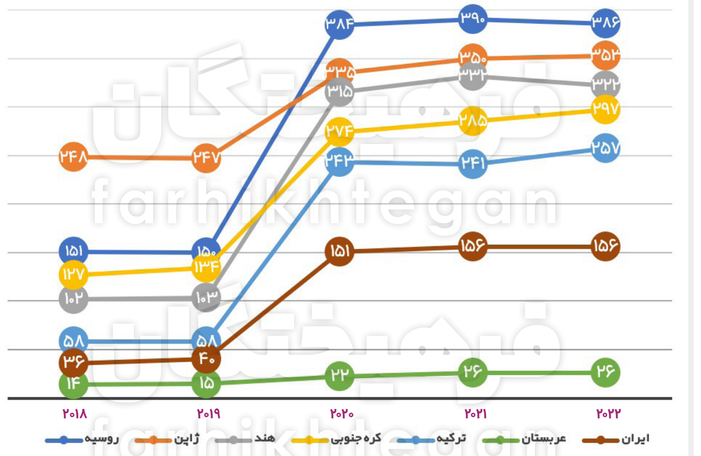

روند تعداد مجلات برخی از کشورها از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۲

مجله بین‌المللی دانشگاه آزاد در جایگاه اول پراستنادهای ایران

مجله بین‌المللی علوم و فناوری محیطی وابسته به دانشگاه آزاد واحد علوم‌وتحقیقات از سال ۱۳۹۴ در حوزه مهندسی محیط‌زیست آغاز به کار و به صورت ماهانه منتشر می‌شود و با دارابودن ۱۳ هزار و ۶۷۰ استناد در جایگاه اول مجلات کشور قرار دارد. رتبه این مجله از سال ۲۰۱۷ که در میان مجلات Q۲ قرار می‌گرفت، اما از سال ۲۰۱۴ در آخرین به‌روزرسانی JCR در میان مجلات Q۳ تعریف شده است. این مجله در بعد بین‌المللی با کشورهای هندوستان با ۱۴۴ مقاله، چین با ۱۲۵ و مصر با ۷۸ مقاله همکاری مشترک داشته است. البته ترکیه، پاکستان، عربستان سعودی و آمریکا هم در دیگر رتبه‌های بعدی قرار دارند و مقالات مشترکی با این کشورها منتشر شده‌است. همچنین در بخش همکاری سازمان‌ها دانشگاه ارومیه، بوعلی سینا، رازی و اراک و ایلام جزء ۵ دانشگاهی هستند که بیشترین همکاری را با این مجله داشته‌اند.

بیش از ۴ هزار استناد به مجله انجمن شیمی ایران

دومین مجله پراستناد کشور، مجله انجمن شیمی ایران است. مجله‌ای که از تابش وابستگی سازمانی‌اش مشخص می‌شود. این مجله که در حیطه گروه علوم پایه تعریف می‌شود؛ از سال ۹۹، جایگاه بین‌المللی پیدا کرده و علی‌رغم اینکه از سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۳ در زمره Q۲ قرار می‌گرفت، اما از سال ۲۰۱۴ است. این مجله در بعد بین‌المللی با کشورهای هندوستان با ۱۴۴ مقاله، چین با ۱۲۵ و مصر با ۷۸ مقاله همکاری مشترک داشته است. البته ترکیه، پاکستان، عربستان سعودی و آمریکا هم در دیگر رتبه‌های بعدی قرار دارند و مقالات مشترکی با این کشورها منتشر شده‌است. همچنین در بخش همکاری سازمان‌ها دانشگاه ارومیه، بوعلی سینا، رازی و اراک و ایلام جزء ۵ دانشگاهی هستند که بیشترین همکاری را با این مجله داشته‌اند.

مجله دانشگاه علوم پزشکی مشهد رتبه اول پراستنادهای پزشکی

مجله علوم پایه پزشکی ایران متعلق به دانشگاه علوم پزشکی مشهد با ۴ هزار و ۱۹۹ استنادی که به‌آن صورت گرفته در رتبه سوم این جدول قرار دارد. این مجله اولین بار در سال ۱۳۸۹ منتشر شده و در ابتدای انتشار در بین مجلات Q۴ قرار داشت. از سال ۲۰۱۸ توانست با ارتقای درجه علمی به جمع مجلات با گرید Q۳ بپیوندد. این روال تا سال ۲۰۲۰ ادامه داشت و از سال ۲۰۲۱ تا آخرین به‌روزرسانی JCR باز هم به مجلات Q۴ تبدیل شده است. این مجله با کشورهایی چون چین، ترکیه، مصر و هندوستان در حوزه‌های علمی همکار داشته است. در این میان چین با ۱۱۳ مقاله در رتبه اول همکاری قرار دارد. همچنین دانشگاه آزاد اسلامی با ۵۷ مقاله، بعد از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در رتبه اول همکاری با این مجله قرار دارد و بعد از علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران قرار گرفته‌اند.

مجله متعلق به دانشگاه شریف‌ها در جایگاه چهارم پراستنادها

مجله ساینتیا ایرانیکا متعلق به دانشگاه صنعتی شریف که اولین بار سال ۱۳۸۷ منتشر شده به‌صورت دوماهانه مقالات علمی مرتبط با رشته‌های میان‌رشته‌ای مرتبط با گروه مهندسی را منتشر می‌کند؛ با ۴۱ هزار و ۱۴۴ استناد در رتبه بعدی قرار گرفته است. این مجله از سال ۲۰۱۷ در میان مجلات Q۳ قرار می‌گرفت، اما از سال ۲۰۲۰ توانست جایگاه علمی خود را در دنیا ارتقا داده و حالا در میان مجلات Q۲ قرار گرفته است. این مجله مانند دیگر مجلات برتر کشور با کشورهای هند با ۷۸ مقاله، چین با ۵۸ مقاله و پاکستان با ۵۷ مقاله بیشترین همکاری علمی را داشته است. بعد از آنها کشورهای ترکیه، عربستان سعودی و آمریکا هر کدام به ترتیب ۴۲، ۲۵ و ۲۳ مقاله را برای انتشار به این مجله داده‌اند. همچنین دانشگاه آزاد اسلامی با ۹۶ مقاله، صنعتی شریف با ۸۵ مقاله در بخش سازمان‌ها بیشترین همکاری را با سایتیا ایرانیکا داشته‌اند.

بیش از ۶ هزار استناد به مجله انجمن بهداشت ایران

مجله بهداشت عمومی ایران متعلق به انجمن بهداشت ایران بوده که از سال ۱۳۵۰ به دو زبان انگلیسی و فارسی از سوی انتشارات دانشگاه علوم پزشکی تهران منتشر می‌شود. این مجله که ۴ هزار و ۶۰ استناد داشته، در جایگاه پنجم پراستنادهای کشور قرار می‌گیرد. مجله از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۲۲ در زمره مجلات Q۴ تعریف شده است. چین را باید بعد از ایران کشور اصلی دانست که بیشترین همکاری را با این مجله داشته، بنگلدش با ۲۴۹ مقاله از سوی این کشور به این مجله برای چاپ ارائه شده است. کره‌جنوبی با ۱۷۵ و ترکیه با ۳۸ مقاله در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در این میان رتبه چهارم قرار دارد. دانشگاه علوم‌پزشکی تهران با ۱۹۵ مقاله و علوم پزشکی شهید بهشتی با ۱۰۳ مقاله بیشترین همکاری را در میان سازمان‌ها داشته‌اند. بعد از آن دانشگاه آزاد با ۸۲ مقاله و علوم پزشکی ایران با ۶۷ مقاله قرار دارد.

مجله تحقیقات دارویی دانشگاه شهید بهشتی در میان برترین‌ها

مجله تحقیقات دارویی ایران متعلق به دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی که اولین بار در سال ۱۳۸۷ منتشر شده ۳ هزار و ۹۲۰ استناد را داشته و همین مهم باعث شده تا این مجله در رتبه ۶ کشور قرار بگیرد. این مجله از سال ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۲ در زمره مجلات Q۳ قرار گرفته است. این مجله مانند دیگر مجلات با کشورهای مختلفی همکاری داشته است. در این میان ترکیه ۲۴ مقاله را برای چاپ از سوی این مقاله ارسال کرده و بعد از آن چین با ۲۲ مقاله و هند با ۹ مقاله قرار دارد. آمریکا، پاکستان و مصر را هم باید از دیگر کشورهای همکار با این مجله معرفی کرد. در میان سازمان‌ها دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با ۱۱۶ مقاله، علوم پزشکی تهران با ۷۶ مقاله و دانشگاه آزاد با ۳۲ مقاله قرار دارد. دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، شیراز و مشهد در میان برپرکارترین سازمان‌ها قرار دارند.

مجله واحد شهر قدس در زمره Q۱ دنیا قرار دارد

مجله نانو ساختار در شیمی دانشگاه آزاد واحد شهرقدس که از سال ۱۳۸۸ فعالیت خود را آغاز کرده با ۳ هزار و ۵۰۵ استناد در جایگاه هفتم قرار گرفته است. این مجله که از سال ۲۰۱۲ توسط ناشر بین‌المللی Springer منتشر شده و از سال ۲۰۱۷ در زمره مجلات Q۲ تعریف می‌شد، حالا در میان مجلات Q۱ قرار گرفته است و این مساله نشان از جایگاه علمی بالای این مجله دارد. این مجله که در میان مریان رشته‌های قرار می‌گیرد، بیشترین همکاری را حتی بیشتر از دانشگاه‌های کشور از هند داشته، به‌طوری که این کشور ۵۴ مقاله برای انتشار از سوی این مقاله ارسال کرده است. بعد از آن ایران با ۵۱ مقاله و چین با ۳۹ مقاله قرار دارد. در میان دانشگاه‌ها هم دانشگاه آزاد با ۲۱ مقاله و دانشگاه تنسی با ۸ مقاله در جای گرفته است.

مجله دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در جایگاه هشتم کشور

مجله تحقیقات علوم پزشکی متعلق به دانشگاه علوم پزشکی اصفهان که از سال ۱۳۸۸ منتشر شده با ۳ هزار و ۵۰۳ استناد در جایگاه هشتم قرار گرفته است. این مجله که در اولین سال انتشار در گرید Q۴ تعریف می‌شد، از یک سال بعد تا سال ۲۰۱۸ توانست در میان مجلات Q۳ قرار بگیرد. بعد از آن برای یک سال با ارتقای جایگاه علمی به Q۲ رسید اما از سال ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۲ دوباره به جایگاه قبلی خود برگشت. مجله دانشگاه علوم پزشکی اصفهان هم غیر از مقالات داخلی ۲۰ مقاله از کشور چین را در سال ۲۰۲۲ منتشر کرده و رتبه دوم همکاری با ۱۷ مقاله ۷۳ مقاله، تایلند با ۳۲ و چین با ۲۵ مقاله در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. طبیعتا دانشگاه‌علوم‌پزشکی اصفهان با ۱۰۸ مقاله جزء پرکارترین دانشگاه همکار این مجله به شمار می‌رود. بعد از آن دانشگاه علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران قرار گرفته‌اند.

حفظ جایگاه Q۲ توسط مجله دانشگاه علوم پزشکی اصفهان طی ۶ سال

یکی از مجلات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان یعنی مجله بین‌المللی پزشکی پیشگیری است، مجله‌ای که عنوان بین‌المللی دارد و همین مساله نشان‌دهنده جایگاه آن است. این نشریه علمی به دلیل ۳ هزار و ۴۰۳ استنادی که به آن شده توانسته در رتبه نهم برترین‌های کشور قرار بگیرد. مجله‌ای که به‌صورت ماهانه منتشر شده و براساس JCR برای سال ۲۰۲۲، ۳ هزار و ۴۰۳ استناد را داشته است. این مجله از سال ۲۰۱۷ در میان مجلات Q۲ تعریف می‌شود و بیشترین مقالات منتشرشده از سوی آن با ۳۰۱ مورد مربوط به ایران است. بعد از آن هند با ۷۳ مقاله، تایلند با ۳۲ و چین با ۲۵ مقاله در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. طبیعتا دانشگاه‌علوم‌پزشکی اصفهان با ۱۰۸ مقاله جزء پرکارترین دانشگاه همکار این مجله به شمار می‌رود. بعد از آن دانشگاه علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران قرار گرفته‌اند.

انتشار ۱۶۹ مقاله از سوی انگلیس در مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان

مجله بین‌المللی سیاست و مدیریت سلامت متعلق به دانشگاه علوم پزشکی کرمان است که به‌صورت سالانه منتشر می‌شود. این مجله براساس اطلاعاتی که در سایت آن منتشر شده از سال ۲۰۱۳ منتشر شده است. این مجله از سال ۲۰۱۷، در بین مجلات Q۲ تعریف شده و توانست برای اولین بار در سال ۲۰۱۹ به گرید Q۱ تبدیل شود و بعد از دو سال، دوباره در سال ۲۰۲۱ به Q۲ برسد. جالب اینجاست که مجله در آخرین به‌روزرسانی JCR دوباره در زمره مجلات Q۱ معرفی شده است. موضوع قابل توجه درباره این مجله آن است که انگلیس با ۱۶۹ مقاله بیشترین همکاری را با این مجله داشته است. بعد از آن آمریکا با ۱۲۷ و استرالیا با ۱۲۵ قرار دارد. در بخش دانشگاه‌ها و سازمان‌های همکار دانشگاه لندن با ۷۷ مقاله بیشترین همکاری را با این مجله داشته است. دانشگاه رادبود با ۳۹ و دانشگاه تورنتو با ۲۶ مقاله در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

بررسی مهم‌ترین تغییرات مجلات علمی جهان بر اساس گزارش JCR

جدال نفس‌گیر ایران و ترکیه در میدان مجلات علمی

اگر بخواهیم مجلات نمایه‌شده ایران را از لحاظ مجموع استنادهایی که به آن صورت گرفته، معرفی کنیم، مجله بین‌المللی علوم و فناوری محیطی ایران که در دسته‌بندی علوم محیطی قرار می‌گیرد، با ۱۳ هزار و ۶۷۰ استناد در رتبه اول قرار گرفته است. بعد از آن مجله انجمن شیمی ایران است که در بین مجلات چندرشته‌ای قرار گرفته و مدیریت محیط‌زیست به آن ۴ هزار و ۸۴۶ مورد در سال ۲۰۲۲ بوده است. مجله علوم پایه پزشکی ایران هم که در زمره مجلات میان‌رشته‌ای (پزشکی و داروسازی) تعریف شده توانسته ۴ هزار و ۱۹۹ استناد را از سوی پژوهشگران سراسر دنیا به خود جذب کند. چهارمین مجله پراستناد ایران هم متعلق به Scientia Iranica (سایتینیا ایرانیکا) مرتبط با حوزه مهندسی است که ۴ هزار و ۱۴۴ استناد به آن انجام شده است. دو مجله بعدی پراستناد هم در زمره حوزه پزشکی و داروسازی تعریف می‌شوند، به‌طوری که مجله بهداشت عمومی ایران در حوزه‌های مختلف بهداشت عمومی و محیط‌زیست و همچنین بهداشت عمومی و محیطی با ۴ هزار و ۶۰ بار استناد و مجله تحقیقات دارویی ایران که در حوزه داروسازی فعال بوده با ۳ هزار و ۹۳۰ استناد صورت گرفته به آن در رتبه‌های پنجم و ششم قرار گرفته است. حوزه نانوی کشور هم توانسته با مجله نانوساختار در شیمی که در دسته‌بندی میان‌رشته‌ای‌ها شامل علم شیمی، علم مواد نانوتکنولوژی تعریف می‌شود، با ۳ هزار و ۵۰۵ استنادی که به آن صورت گرفته در جایگاه هفتم قرار بگیرد. اما واقعیت این است که مجلات مرتبط با حوزه پزشکی کشور از حیث کمی، بیشترین استنادها را از آن خود کرده‌اند؛ به‌طوری که ۳ مجله‌ای که در رتبه‌های هشتم تا دهم قرار دارند هم باز مربوط به حوزه پزشکی می‌شوند. مجله تحقیقات علوم پزشکی که مرتبط به پزشکی عمومی است با ۳ هزار و ۵۰۳ بار استناد و مجله بین‌المللی پزشکی پیشگیری که همان حیطه پزشکی، عمومی و داخلی را دارد با ۳ هزار و ۴۰۳ بار استناد در جایگاه نهم نشسته است. همچنین مجله بین‌المللی سیاست و مدیریت سلامت نیز که همان حیطه علوم و خدمات مراقبت‌های بهداشتی و سیاست و خدمات بهداشتی را در برمی‌گیرد با ۳ هزار و ۳۶۲ استناد در جایگاه بعدی نشسته است.

نانوساختار در شیمی؛ از لحاظ میانگین تاثیر در رتبه اول

مجلات علمی اما از حیث میانگین تاثیر با همان میانگین تعداد استنادها که به‌صورت مخفف با عبارت IIF شناخته می‌شد و هر ساله از سوی ISI معرفی می‌شود، هم مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند. براساس این شاخص در سال ۲۰۲۲، مجله نانوساختار در شیمی با رتبه ۱۰/۱ در جایگاه اول قرار گرفته و بعد از آن مجله روش‌های شیمیایی که در میان مجلات میان‌رشته‌ای تعریف شده با میانگین تاثیر ۵٫۶ در سکوی دوم نشسته است. اما مجله آرشیو فوریت‌های پزشکی دانشگاهی با میانگین تاثیر ۵٫۴ و بعد از آن مجله چشم‌اندازهای ارتقای سلامت که حوزه بهداشتی عمومی را شامل می‌شود با میانگین ۴٫۴ در جایگاه پنجم قرار دارد. مجله مهندسی عمران- تهران که از اسمش هم حیطه فعالیتش مشخص است با میانگین تاثیر ۴٫۱ و مجله نامه‌های بین‌المللی نانو با ۳٫۷ در جایگاه ششم قرار گرفته است. مجله بولتن پیشرفته دارویی هم توانسته با میانگین تاثیر ۳٫۶ در رتبه هفتم قرار بگیرد. مجله علوم دارویی- DARU نیز با همین میانگین تاثیر در جایگاه هفتم قرار دارد. بعد از آن مجله بین‌المللی سیاست و مدیریت سلامت با میانگین تاثیر ۳٫۵ معرفی شده است. مجله جهانی علوم و مدیریت محیط‌زیست با ۳٫۴ و مجله علوم و مهندسی بهداشت محیط هم همین میانگین تاثیر را از آن خود کرده است. اگر مجلاتی که میانگین تاثیر مشترک داشته‌اند را کنار بگذاریم، باید عنوان کرد مجله بین‌المللی تحقیقات محیطی که حوزه علوم محیطی را شامل می‌شود، با رتبه ۳٫۲ در رتبه بعدی قرار دارد.

آرشیو فوریت‌های پزشکی؛ برترین مجله در ضریب تاثیر

در این گزارش مجلات براساس شاخص JCR در سال ۲۰۲۲ هم تقسیم‌بندی شده‌اند؛ شاخصی که نشانگر میزان استنادات و مقالات نرمال شده بوده و برای همه مجلات نمایه شده Web of Sciences ارائه می‌شود. بر این اساس مجله آرشیو فوریت‌های پزشکی دانشگاهی با شاخص ۱٫۵۱ در رتبه اول کشور قرار دارد و بعد از آن مجله ریاضیات و علوم کامپیوتر JMCS با شاخص ۱٫۴۷ و مجله ارتباطات در تکیبات و بهینه‌سازی با شاخص ۱٫۳۳ رتبه دوم و سوم را به‌دست آورده است. رتبه چهارم این بخش هم به مجله پژوهشی آموزش زبان ایران با شاخص ۱٫۲۲ و بعد از آن مجله نانوساختار در شیمی با شاخص ۱٫۲۲ قرار گرفته است. مجله سیستم‌های فازی ایران که در زمره میان‌رشته‌ای‌ها تعریف می‌شود هم با شاخص ۱٫۱۹ در جایگاه ششم قرار گرفته است. بعد از آن مجله بین‌المللی سیاست و مدیریت سلامت با شاخص ۱٫۰۴ و مجله مکانیک کاربردی و محاسباتی با شاخص ۰٫۹۹ به‌عنوان برترین مجلات ایران معرفی شده است. مجله علوم دارایی- DARU هم با شاخص ۰٫۸۶ و مجله BioImpacts با شاخص ۰٫۸۴ به‌عنوان دو مجله‌ای که در جایگاه نهم و دهم کشور قرار دارند، اعلام شده است.

قرار گرفتن ۴۱ مجله ایرانی در گرید Q۱ تا Q۴

اگر بخواهیم مجلات را از حیث اعتبار Q۱ تا Q۴ برای ۱۰ مجله برتر کشور مورد بررسی قرار دهیم، باید عنوان کرد تنها ۳ مجله در این بخش قرار می‌گیرند که یکی از آنها مجله نانوساختار در شیمی است که توانسته در زمره مجلات Q۱ قرار بگیرد و بعد از آن مجله علوم دارویی و مجله بین‌المللی سیاست و مدیریت سلامت هستند که در زمره مجلات Q۲ شناخته می‌شوند. البته اگر نگاه کلان‌تر به ۱۵۶ مجله ایرانی داشته باشیم، باید عنوان کرد از میان همه این مجلات، تنها ۲ مجله توانستند در میان مجلات Q۱ قرار بگیرند، سهم مجلات برای Q۲ هم ۴ مجله، برای Q۳ هم ۱۶ مجله و درنهایت ۱۹ نشریه هم در سطح Q۴ تعریف شده‌اند. نکته قابل توجه اینکه در میان ۱۰ مجله برتر ترکیه از حیث میانگین ضریب تاثیر، تنها یک مجله آن هم در میان گرید Q۴ تعریف می‌شود، درحالی که عربستان در بین ۱۰ مجله برترش، ۳ مجله در Q۱ و ۷ مجله هم در میان مجلات Q۲ دارد.

برترین مجلات ایران از نگاه JCR را بشناسید

سرعت بالاتر ترکیه از ایران در رشد مجلات معتبر

اگر بخواهیم نگاهی به روند رشد تعداد مجلات ۳ کشور مهم خاورمیانه یعنی ایران، ترکیه و عربستان در ۵ سال گذشته میلادی داشته باشیم باید بگوییم ایران با رتبه بیستم دنیا، تنها ۳۶ مجله برای سال ۲۰۱۸ داشت و آن را برای یک‌سال بعد به ۴۰ مجله رسانده بود که رشد نسبتا قابل توجهی داشته و توانست تعداد مجلات خود را برای سال ۲۰۲۰، به ۱۵۱ مقاله برساند؛ رقمی که هرچند از سال ۲۰۲۱ امروز روی عدد ۱۵۶ باقی‌مانده اما نشان می‌دهد روند مجلات معتبر علمی ایران در سطح دنیا طی یازده زمانی ق